

Suomen Opetushallituksen tekemä aineisto

Aineisto löytyy myös osoitteessa <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/panttivanki-ja-muita-kertomuksia>

Arki

Arki-aihepiiriin kertomukset käsittelevät helposti lähestyttävästi nuorten jokapäiväiseen elämään liittyviä teemoja: ystävyyttä, perhe- ja sisarussuhteita, murrosikää, vapaa-aikaa ja ihastumista. Ne sijoittuvat muun muassa kotiin, kouluun, kirjastoon, töihin, kaupungille, bileisiin ja internetiin.

Osa kertomuksista on aiheeltaan keveitä, mutta monissa käsitellään myös vaikeampia aiheita, kuten kiusaamista, riippuvuutta, rikollisuutta tai suvaitsemattomuutta. Myös nuoria usein askarruttavat itseluottamukseen ja ulkonäköpaineisiin sekä oikean ja väärän erottamiseen liittyvät näkökulmat nousevat kertomuksissa esille.

Maailmanloppu tulee Kari Levola

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
  - Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
  - Mitä kuvassa tapahtuu?
  - Millainen tunnelma kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Mistä pojat saivat tietää, että maailmanloppu oli tulossa?
- Mitä pojat päättivät tehdä?
- Mitkä asiat minäkertojaa vaivasivat? Miksi?
- Mitä minäkertoja ajatteli Emmasta?
- Oletko sinä joskus uskonut jutun, joka ei ole ollutkaan totta?
- Miten voit varmistaa, onko kuulemasi tai lukemasi asia totta?
- Mitä sinä tekisit, jos kuulisit, että maailmanloppu tulee viikon kuluttua?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Kirjoita kertomuksen pojille lista asioista, joita he voisivat tehdä ennen maailmanloppua.
- Kirjoita lööppejä koulunne kuvitteellisista tapahtumista.
- Kirjoita johonkin keksimääsi lööppiin liittyvä lehtijuttu.
- Kirjoita paikallislehden uutinen kertomuksen tapahtumista.

Toimi!

- Leikatkaa iltapäivälehdistä tai juorulehdistä otsikoita, jotka ovat mielestänne liioiteltuja.
  - Tehkää lehtileikkeistä julisteita luokan seinälle.
  - Voitte kerätä otsikoita myös lehtien nettisivuilta ja tehdä julisteet tietokoneella.
- Leikatkaa sanomalehdestä otsikoita, ja kirjoittaakaa niistä uutisia, jotka eivät ole totta. Käyttäkää uutisissa liioittelua.

Piirrä!

- Piirrä sarjakuva kouluruokailusta.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Koukku Kari Hotakainen

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Mihin ihmiset ovat kertomuksessa koukussa?
- Miksi Jusan välittämät tuotteet olivat kiellettyjä?
- Miksi Jusa välitti erilaisia tuotteita?
- Miltä Jusasta tuntui, kun hän söi muroja?
- Mikä asia on sinulle niin tärkeä, ettet haluaisi luopua siitä mistään hinnasta?
- Millaisiin asioihin ihmiset ovat oikeassa elämässä riippuvaisia?
- Mitkä tuotteet voisivat oikeasti olla tulevaisuudessa kiellettyjä?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin muu tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Kirjoita lista asioista, jotka sinun mielestäsi pitäisi kieltää.
- Miksi kieltäisit listaamasi asiat? Perustele. Kirjoita virkkeitä.
- Mitä tapahtuisi, jos älypuhelimet kieltettäisiin kokonaan?
  - Kuvittele ja kirjoita kertomus.
  - Älä kirjoita järkevää kertomusta vaan yritä tehdä siitä mahdollisimman järjetön ja kummallinen.
  - Lukekaa lopuksi kertomuksia ääneen ja äänestäkää, mikä oli kummallisimman.

Toimi!

- Kuvitelkaa, että jokainen oppilas on vuorotellen Jusa.
  - Yrittäkää myydä mahdollisimman houkuttelevasti kiellettyjä tuotteita.
  - Neuvotelkaa ja tinkikää tuotteiden hinnoista.
- Dramatisoikaa jokin kertomuksen kohtaus, ja esittäkää sitä eri tyyleillä (esim. saippuasarja, kauhuelokuva, mykkäelokuva, ooppera jne.).

Piirrä!

- Piirrä kuva, jossa on mahdollisimman monta kiellettyä tai epäterveellistä asiaa. Voit poimia asiat kertomuksesta tai keksiä ne itse.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Likaista työtä Kari Hotakainen

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Mitä kertomuksen nuoret tekivät? Miksi?
- Miten Jaren isä perusteli toimintaansa?
- Millainen kertomuksen minäkertoja voisi olla kertomuksen perusteella?
  - Onko hän tyttö vai poika?
  - Minkä ikäinen hän on?
  - Missä hän asuu?
  - Keitä hänen perheeseensä kuuluu?
  - Millaista hänen elämänsä on?
- Suomen kielessä on sanonta "Tarkoitus pyhittää keinot".
  - Mitä sanonta mielestäsi tarkoittaa?
  - Onko se mielestäsi hyvä ohje?
- Oletko sinä joskus toiminut väärin, koska se on ollut tarpeellista? Millainen tilanne oli?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Mitä nuoret tarvitsevat mukaan, kun he lähtevät yöllä ulos? Kirjoita.
- Kirjoita kertomus uudelleen niin, että muutat puhekielen kirjoitetuksi kieleksi.
- Kirjoita mielipidekirjoitus. Anna sille otsikoksi: "Ovatko graffitit taidetta?"

Toimi!

- Dramatisoikaa parin tai pienen ryhmän kanssa jokin kertomuksen kohtaus. Esittäkää se muulle luokalle. Muut arvaavat, mistä kohtauksesta on kyse.
  - Tehtävää voi vaikeuttaa esittämällä kohtauksia pantomiimina eli puhumatta tai eri tyyleillä (esim. saippuasarja, kauhuelokuva, ooppera jne.).

Piirrä!

- Millaisia kuvia tai kuvioita nuoret tekevät seiniin? Piirrä.
- Kertomuksen tilanne on hyvin jännittävä. Miltä jännitys tuntuu? Yritä piirtää tunne.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Ylityö Mika Wickström

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Miksi miehet eivät halunneet tehdä ylitöitä?
- Jos yritys olisi ollut miesten oma, olisivatko he toimineet toisin?
- Miten miehet jäivät kiinni huijauksestaan?
- Olivatko miehet mielestäsi hyviä työntekijöitä?
  - Toimivatko he mielestäsi oikein?
  - Miten sinä olisit toiminut?
- Millaisia taitoja tai piirteitä hyvällä työntekijällä on?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Keksi ja kirjoita ainakin viisi paikkaa, joihin voisit hakea kesätöihin.
- Kirjoita virkkeitä, joilla voi kehua itseään työhakemuksessa.
- Keksi kysymyksiä, joita työhaastattelussa voidaan kysyä. Kirjoita.
- Etsi netistä työhakemuksen malli ja kirjoita oma kesätyöhakemus.

Toimi!

- Yksi ryhmän oppilaista ehdottaa jotain, mitä koulussa pitäisi tehdä. Muut keksivät vastaukseksi tekosyitä, jotta eivät joutuisi tekemään hommaa.
- Dramatisoikaa työhaastattelu.

Piirrä!

- Piirrä työkalupakki.
- Piirrä miehet karkaamassa asiakkaan luota.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Pizzeria vuonna 2037 Kari Hotakainen

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
  - Kuka kuvan henkilö on?
  - Mitä hän tekee?
  - Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Mikä kertomuksessa oli yllättävää?
- Kerro kertomuksen minäkertojasta.
  - Oliko hän mies vai nainen?
  - Minkä ikäinen hän oli?

- Mitä muuta sait tietää hänestä?
- Miten minäkertoja suhtautui nuoriin?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Kuinka paljon kasvatus mielestäsi vaikuttaa lapseen ja nuoreen? Vaikuttaako myös jokin muu asia?
- Kulosaari ja Eira ovat Helsingin hienostoalueita. Somalitaustaisella minäkertojalla on ennakkoluuloja alueiden nuoria kohtaan.
  - Keitä kohtaan sinulla on ennakkoluuloja?
  - Onko jollain mielestäsi ennakkoluuloja sinua kohtaan?
- Ihmiset pelkäävät joskus sitä, mikä on heille vierasta. Tällaisia asioita voivat olla vaikkapa vieraat kulttuurit ja uskonnot tai homoseksuaalisuus.
  - Miksi oudot asiat pelottavat?
  - Miten pelkoa ja ennakkoluuloja voisi vähentää?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Kuinka monta Helsingin kaupunginosan nimeä tiedät tai löydät netistä? Kirjoita.
- Kirjoita pizzerian ruokalista.
- Tilaat puhelimitse pizzan. Kirjoita vuoropuhelu.
- Kirjoita runo, joka kertoo ennakkoluuloista. Voit käyttää apunasi alla olevaa runokaavaa.

Ennakkoluulot ovat... (Keksi kolme adjektiivia.)

Ihmiset eivät ymmärrä... (Keksi kolme asiaa.)

Siksi... (Keksi selitys.)

Minä... (Jatka ajatusta.)

- Kirjoita kertomus uudelleen auton kolhineen työntekijän näkökulmasta. Suunnittele kertomus ensin esimerkiksi ajatuskartan avulla.

Toimi!

- Harjoitelkaa pizzan tilaamista puhelimitse. Yksi on pizzerian työntekijä ja toinen asiakas. Voitte myös äänittää puhelun kännykällä.
- Dramatisoikaa kohtaus, jossa pizzerian työntekijä ja omistaja keskustelevat auton kolhimisesta.

Piirrä!

- Piirrä pizzerian omistajat.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Vaarallinen tyttö Karo Hämäläinen

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
  - Kuka henkilö on?

- Mitä hän tekee?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Millainen Anni oli?
- Miksi hän oli vaarallinen?
- Miksi ihmiset ajattelivat, että Anni ei tehnyt mitään?
- Luetko sinä kirjoja vapaa-ajallasi?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Joissakin maissa lukutaitoprosentti on alle 50 eli vain puolet ihmisistä osaa lukea. Miksi?
- Miksi lukeminen on tärkeää?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Mitkä viisi kirjaa Anni on ainakin lukenut? Keksi ja kirjoita.
- Kirjoita vuoropuhelu, jossa Anni puhuu jonkun pyörryksiin.
- Kirjoita mielipidekirjoitus nuorten lukemisesta.

Toimi!

- Dramatisoikaa jompikumpi seuraavista tilanteista.
  - Anni puhuu jonkun pyörryksiin.
  - Ihmiset katsovat kiikareilla, mitä Anni tekee.
- Kierrelkää koulussa. Vakoilkaa, mitä ihmiset tekevät. Palatkaa lopuksi luokkaan ja kertokaa, mitä näitte.

Piirrä!

- Piirrä lempikirjasi kansi.
- Piirrä vakoilupartio vakoilemassa Annia.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Hörökorvien korjaus Kari Levola

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Mikä ongelma koulussa oli?
- Mitä yllättävää kertomuksessa tapahtui?
- Miten pojat saivat tietää, kuka oli ollut kauneusleikkauksessa?

- Miksi kiusattu meni kauneusleikkaukseen?
- Millaisten asioiden vuoksi voi tulla kiusatuksi?
- Oletko nähnyt kiusaamista?
  - Mistä kiusaaminen mielestäsi johtuu?
  - Miten kiusaamista voisi vähentää?
- Voisiko joku mielestäsi päätyä kauneusleikkaukseen kiusaamisen vuoksi?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Mihin asioihin ihmiset voivat olla tyytymättömiä itsessään? Kirjoita luettelo.
- Ystävääsi kiusataan. Mitä sanoisit hänelle? Kirjoita vuoropuhelu.
- Pojat päättävät kirjoittaa kannustavan sähköpostin luokanvalvojalleen. Kirjoita poikien sähköpostiviesti. Voit kirjoittaa myös luokanvalvojan vastauksen.

Toimi!

- Still-kuvat:
  - Tehkää ryhmissä still-kuvia eli pysähtyneitä valokuvamaisia asentoja, jotka esittävät kertomuksessa esiintyviä henkilöitä.
  - Muut arvaavat, mistä henkilöstä on kyse.
- Ottakaa valokuvia, joista muokkaatte kuvankäsittelyohjelmalla mahdollisimman oudon näköisiä. Vertailkaa alkuperäistä ja muokattua kuvaa.

Piirrä!

- Piirrä luokkakuva.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Johanna, Johanna ja Johanna Sari Peltoniemi

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
  - Mitä tytöt tekevät?
  - Missä he ovat?
  - Miltä heistä tuntuu?
  - Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millaista kertomusta odotat kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Miksi kolmelle Johannalle annettiin juuri nuo lempinimet?
  - Kuka nimet antoi?
- Olivatko nimet totuudenmukaisia?
- Miten nimet vaikuttivat kolmeen Johannaan?
- Mitä Johannat ymmärsivät lopuksi?

- Miten oppilaiden olisi pitänyt toimia sinun mielestäsi?
- Onko koulussasi oppilaita, joilla on sama etunimi?
  - Millä nimillä heitä kutsutaan?
- Onko sinulla lempinimiä? Entä onko jollakin kaverillasi?
  - Kuka nimet on antanut?
  - Miten lempinimi vaikuttaa sinuun tai kaveriisi?
- Joskus muut ihmiset sanovat, millainen sinä heidän mielestään olet.
  - Onko sinulle sanottu niin?
  - Miksi se on ongelmallista?

Kirjoita!

- Keksi jokaiselle Johannalle parempi lempinimi.
- Kuvaile jokaista Johannaa kolmella adjektiivilla. Älä käytä adjektiiveja pieni, keskikokoinen tai iso.
- Keksikää ja kirjoittakaa ryhmissä yhdelle Johannalle kannustavia virkkeitä.
  - Yrittäkää saada hänet tuntemaan itsensä ainutlaatuiseksi, vaikka luokassa onkin muita samannimisiä.
  - Lopuksi voitte esittää virkkeet ääneen. Yksi oppilas on Johanna ja muut kannustavat häntä.

Toimi!

- Kun jotain asiaa toistetaan tarpeeksi, ihminen alkaa uskoa siihen. Mitä silloin voi tapahtua? Keksikää esimerkkejä ja dramatisoikaa ne.

Piirrä!

- Piirrä kolme Johannaa. Ovatko he mielestäsi erilaisia vai samanlaisia?
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Kuolleitten kuvat Kari Levola

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millaista kertomusta odotat kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Miten kuvat vaikuttivat Ariin kertomuksessa?
- Miksi Mika oli lähettänyt Arille linkin kuviin? Mitä luulet?
- Miksi Ari lähetti Mikalle virustiedoston?
- Oletko nähnyt netistä jotain sellaista, mitä et olisi halunnut nähdä?
- Miten näkemäsi vaikutti sinuun?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Poimi tekstistä kahdeksan ahdistavaa sanaa.
- Tee sanoista virkkeitä.
- Jatka kertomusta. Mitä tapahtuu, kun Ari lähettää Mikalle virustiedoston?
- Kirjoita uutinen jostakin Arin näkemästä kuvasta. Mitä on tapahtunut? Lukekaa uutisia loppuksi ääneen.

Toimi!

- Etsikää sanomalehdistä tai netistä uutisia ikävistä tapahtumista. Esitelkää löytämäne uutiset toisillenne.
- Etsikää myös iloisia uutisia. Kumpia oli helpompi löytää?

Piirrä!

- Piirrä elävän kuva eli kuva Mikan sotkeutuneesta tietokoneesta.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Vaa'an tähtikuvio Terhi Rannela

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Mitä tytöt tekivät kertomuksessa.
  - Miksi he toimivat niin?
  - Onnistuivatko he tavoitteessaan?
  - Toimivatko tytöt oikein?
- Miten heidän keskustelukumppaninsa käyttäytyi?
  - Toimiko mies oikein?
- Voisitko sinä toimia samalla tavalla kuin kertomuksen tytöt?
- Miten nuoren tulisi toimia, jos hän kohtaa ahdistelua internetissä?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Mitä muuta tytöt tekevät yleensä yhdessä? Keksi ja kirjoita.
- Keskustele jonkun kanssa chatissa. Kysy vaikkapa läksyjä tai jotain muuta kouluun liittyvää asiaa.
- Miksi tytöt toimivat niin kuin toimivat. Kirjoita ainakin neljä syytä.
- Mitä tapahtuu, kun Tomi menee kahvilaan perjantaina? Kirjoita oma kertomus. Suunnittele kertomus ensin esimerkiksi ajatuskartan avulla.

Toimi!

- Käy tutustumassa poliisin sivuihin internetissä. Miten toimit, jos haluat tehdä rikosilmoituksen?

Piirrä!

- Piirrä sarjakuva tytöistä Kristiinan huoneessa.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Lapsivedet meni Kari Levola

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
  - Missä henkilö on?
  - Mitä hän tekee?
  - Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Onko kertomuksen minäkertoja tyttö vai poika? Mistä päättelet niin?
- Millaiset välit kertomuksen minäkertojalla ja isosiskolla on?
- Mitä minäkertoja teki synnytyssairaalassa?
  - Miltä hänestä tuntui?
- Onko sinulla sisaruksia?
  - Millaiset välit sinulla on sisarustesi kanssa? Miksi?
- Onko sinulla pienempiä sisaruksia? Onko tutuillasi pieniä vauvoja?
  - Millaisia vauvat ovat?
- Oletko koskaan hoitanut pientä lasta?
  - Miten hoitaminen onnistui?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Mitä synnytykseen liittyviä sanoja kertomuksessa mainitaan? Kirjoita.
- Mitä minäkertoja sanoo isosiskostaan? Millainen isosisko on? Kirjoita.
- Kirjoita kertomus uudelleen niin, että minäkertojana on äiti, isosisko tai synnytyssairaalan sairaanhoitaja. Suunnittele kertomus ensin esimerkiksi ajatuskartan avulla.

Toimi!

- Dramatisoikaa hoitajan ja minäkertojan välinen keskustelu.
- Ikäkokeilu:
  - Menkää liikuntasaliin tai muuhun paikkaan, jossa mahtuu liikkumaan.

- Liikkukaa vapaasti tilassa. Kaikki ovat ensin 1-vuotiaita, sitten 2-, 3-, 7-, 13-, 30-, 50- ja lopulta 80-vuotiaita. Miten ihmisen liikkuminen muuttuu, kun hän kasvaa ja vanhenee?
- Voitte kokeilla samaa myös arvausleikkinä. Yksi esittää ja muut arvaavat, minkä ikäinen hän on.

Piirrä!

- Piirrä naistenlehti.
- Piirrä Korppi-vauva.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Isosisko melkein muuttui peikoksi Sari Peltoniemi

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
  - Missä ihmiset ovat?
  - Keitä kuvassa on?
  - Mitä he tekevät?
  - Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Millainen Lotan isosisko on kertomuksen alussa?
  - Millaiseksi hän muuttuu?
  - Minkä takia isosisko muuttuu? Mitä luulet?
- Miltä isosiskon muuttuminen tuntuu Lotasta?
- Miten isä ja äiti suhtautuvat siskon muuttumiseen? Mistä päättelet niin?
- Onko joku ihminen sinun elämässäsi muuttunut yhtäkkiä erilaiseksi?
  - Miltä muutos tuntui?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin muu tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Miten sinä olisit toiminut, jos olisit ollut Lotta?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Lotta näkee isosiskonsa huoneessa tietokoneen ja julisteen. Mitä muita tavaroita huoneessa on? Keksi ja kirjoita.
- Olet Lotan isosisko. Kirjoita viesti kaverillesi ja kerro kevätjuhlapäivästä.
- Lotan isosisko kirjoittaa Lotalle sähköpostin. Hän selittää, mitä hänen elämässään oikeastaan tapahtui. Kirjoita sähköpostiviesti.

Toimi!

- Ota itsellesi pari. Toinen on Lotta ja toinen isosiskon nalle.
  - Lotta kysyy nallelta kysymyksiä isosiskosta ja nalle vastaa.
  - Vaihtakaa välillä osia.

- Ota itsellesi pari. Toinen on Lotta ja toinen tämän isosisko.
  - Lotta hymyilee, mutta isosisko on huonolla tuulella.
  - Lotta yrittää saada isosiskon hymyilemään, mutta tämä yrittää pysyä vakavana.
  - Vaihtakaa välillä osia.
- Kuunnelkaa erilaista musiikkia.
  - Mikä musiikki saa sinut hyvälle mielelle?
  - Mikä taas hermostuttaa?

Piirrä!

- Piirrä bändijuliste, joka on isosiskon huoneen seinällä.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Liittymät Kari Levola

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Miksi Markus etsi apua kirjasta?
  - Mikä ongelma hänellä oli?
- Miten Markus lähestyi tyttöä?
  - Onnistuiko hän yrityksessään?
- Miksi kiinnostavaa ihmistä on joskus vaikea lähestyä?
- Milloin olet viimeksi jutellut tuntemattoman kanssa?
  - Pitäisikö ihmisten mielestäsi puhua enemmän myös tuntemattomille?
  - Miten sinä aloittaisit keskustelun tuntemattoman kanssa?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Kenelle sinä soitat eniten. Kirjoita luettelo.
- Mistä tuntemattoman kanssa voisi puhua? Keksi ja kirjoita aiheita.
- Kirjoita yksi vuoropuhelu, jossa keskustele tuntemattoman kanssa.
- Jatka kirjan kertomusta. Suunnittele kertomus ensin esimerkiksi ajatuskartan avulla.
  - Miten tyttö reagoi Markuksen kommenttiin?
  - Tutustuvatko he lopulta toisiinsa?

Toimi!

- Kohtaamisia:
  - Kävelkää vapaasti luokassa.
  - Kätelkää vastaantulevaa ja aloittakaa lyhyt keskustelu jostakin aiheesta.
  - Jatkaa matkaa ja kohdatkaa seuraava vastaantulija.

Piirrä!

- Piirrä runokirja.
- Piirrä Markuksen ja tytön kohtaaminen.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Iso Jätkä Tuula Kallioniemi

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Miksi Iso Jätkä pelottelee Aria?
  - Millainen Iso jätkä on kertomuksen alussa?
  - Mitä Ari ajattelee hänestä?
- Mitä kertomuksen lopussa tapahtuu?
- Miksi Arin suhtautuminen Isoon Jätkään muuttuu?
- Kuka on Eetu?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Kun tutustumme ihmisiin, he ovat usein erilaisia kuin luulimme. Onko sinulla ollut joskus väärä käsitys jostakin ihmisestä?
- Ennakkoluulot ja syrjintä liittyvät siihen, että pelätään jotain itselle tuntematonta ihmistä tai ihmisryhmää. Oletko sinä kohdannut tilanteita, joissa tuntematonta pelätään?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Mitä paikkoja kertomuksessa mainitaan? Etsi ja kirjoita.
- Mitä tiedät Ison Jätkästä. Kirjoita.
- Millaisia Ison Jätkän koti ja perhe voisivat olla? Kuvittele ja kirjoita.
- Ari ja Iso Jätkä tapaavat vuosia myöhemmin. Mitä heille kuuluu? Kirjoita vuoropuhelu.

Toimi!

- Kertomuksessa mainitaan erilaisia tunnetiloja. (Alussa Ari pelkää Isoa Jätkää. Myöhemmin hän myös säälii tätä. Ellu taas on epäluuloinen, kun Iso Jätkä tulee heille kylään.) Näytelkää erilaisia tunteita.
- Tunnetilaharjoitus:
  - Istukaa lattialla ympyrässä. Opettaja sanoo tunnetilan. Kaikki yrittävät tuntea tunnetilan ja näyttää tunteen kasvoillaan.
  - Muutaman kierroksen jälkeen oppilaat voivat kirjoittaa eri tunteita lappuihin. Opettaja nostaa lapun ja lukee ääneen. Kaikki ilmaisevat taas tunteen.

Piirrä!

- Piirrä kolmen kuvan sarjakuva jostakin kertomuksen kohdasta.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Seurustelu ja rakkaus

Seurustelu ja rakkaus -aihepiirin kertomuksissa käsitellään ihastumisen, seurustelun ja rakastumisen teemoja. Kertomuksissa pohditaan, kuinka ihastuksenkohdetta voisi lähestyä ja mitä treffeillä kuuluisi tehdä.

Yhtä lailla kertomuksissa nousee esiin rakkauden mahdollinen käänköpuoli: ikävä, eroaminen, mustasukkaisuus ja väkivalta.

***Matkalla Muurmanskiin* Marja-Leena Tiainen**

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
  - Keitä henkilöt ovat?
  - Tuntevatko he toisensa?
  - Missä he ovat?
  - Mitä kuvassa tapahtuu?
  - Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Mitä livo teki auttaakseen tyttöä?
- Miksi livo auttoi tyttöä?
- Miten tyttö käyttäytyi saatuaan apua?
  - Käyttäytyikö tyttö hyvin?
- Miten sinä olisit toiminut samassa tilanteessa?
- Milloin sinä olet tarvinnut apua?
- Ketä sinä olet auttanut tai voisit auttaa?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin muu tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Mitä mieltä olit kertomuksen lopetuksesta?

Kirjoita!

- Mitä tyttö oli kirjoittanut seinään? Kirjoita.
- Kuvittele olevasi livo tai Ruusu. Täytä ystäväkirjan sivu (liite).
- Mitä Ruusulle oli tapahtunut ennen kuin livo ja Ruusu kohtasivat? Kirjoita.
- Kirjoita mielipidekirjoitus siitä, miten ihmisten pitäisi auttaa toisiaan enemmän.

Toimi!

- Liikkukaa luokassa tai muussa tilassa.
  - Aluksi ette tahdo kohdata ketään, vaan haluatte olla yksin. Miten se näkyy kävelyssä?

- Seuraavaksi haluatte ottaa kontaktia ihmisiin. Miten kävely muuttuu?
- Auta tällä viikolla ihmistä, joka tarvitsee apua.

Piirrä!

- Piirrä talonmiehen akka.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Kumman kaa - siinä pulma Tuula Kallioniemi

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
  - Keitä tytöt ovat?
  - Missä he ovat?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Miksi pojat halusivat treffeille?
- Minäkertoja pohtii kertomuksessa rakkautta. Tietääkö hän paljon rakkaudesta? Mistä päättelet niin?
- Miksi pojat halusivat tavata Piken ja Tuikun?
- Miksi toiset tytöt olivat kiinnostavampia?
- Toimiko minäkertoja mielestäsi oikein?
- Pojat halusivat treffeille, koska muutkin olivat olleet. Miksi on niin tärkeää olla niin kuin muut?
- Kertomuksessa ruotsia puhuvat tytöt osasivatkin suomea. Onko sinulle koskaan käynyt samanlaista erehdystä?
- Mistä tietää, että on ihastunut tai rakastunut?
- Voiko ihmissuhteissa taktikoida tai pelata?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Mitä treffeillä voisi tehdä? Kirjoita.
- Kirjoita rakkausruno. Voit käyttää apunasi alla olevaa runokaavaa.

Rakkaus... (Lisää kolme adjektiivia.)

Se... (Kirjoita kolme verbiä rakkaudesta.)

Miksi... (Kirjoita kysymys.)

Rakkaus on... (Lisää lopetus.)

- Toinen laiturilla olleista ruotsalaistytöistä kirjoittaa kaverilleen viestin ja kertoo kohtaamisesta. Kirjoita viesti.

Toimi!

- Aakkoskertomus:
  - Jatkaa yhdessä kertomusta. Olkaa piirissä. Joku aloittaa kertomuksen yhdellä sanalla.
  - Seuraava jatkaa. Hänen sanansa täytyy alkaa samalla kirjaimella kuin ensimmäisen sanankin esim. koira, kuorsasi, kalliolla jne.
  - Jokainen sanoo vain yhden sanan kerrallaan. Halutessaan voi sanoa välimerkin oman sanansa jälkeen.
  - Välimerkin jälkeen alkukirjain vaihtuu.

Piirrä!

- Piirrä kolmen kuvan sarjakuva jostakin kertomuksen tilanteesta.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Miss Jackie Daniels Terhi Rannela

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
  - Mitä tyttö tekee?
  - Missä hän on?
  - Mikä vuorokaudenaika kuvassa on?
  - Mitä yksityiskohtia näet kuvassa?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Mitkä asiat ovat minäkertojan mielestä vain viatonta läppää?
- Miksi poikaystävä suuttui minäkertojalle?
- Miten alkoholi vaikutti minäkertojan käyttäytymiseen?
- Minkä ikäinen minäkertoja mielestäsi on? Mistä päättelet niin?
- Millaiset asiat sinun ja kavereittesi mielestä ovat viatonta läppää?
  - Seuraako läpistä joskus jotain vakavampaa?
- Tunnetko ihmisen, joka käyttää liikaa alkoholia?
  - Miksi ajattelet, että hän juo liikaa?
  - Miten juominen vaikuttaa hänen käytökseensä?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Mitä kaikkea minäkertojan huoneen lattialla on? Kirjoita.
- Millaisen statuspäivityksen kertomuksen tyttö kirjoittaa lauantai-iltana Facebookiin? Kirjoita päivitys.
- Kirjoita selostus omasta lauantai-iltasi.
- Kirjoita sähköpostiviesti minäkertojalle.

Toimi!

- Yksi oppilaista istuu kuumaan tuoliin. Hän kertomuksen minäkertoja. Muut oppilaat saavat kysyä häneltä kysymyksiä. Tuolilla istujaa vaihdellaan.
- Jos tehtävä on liian vaikea, voi opettaja istua kuumaan tuoliin.
- Järjestäkää väittely pareittain tai jakamalla koko ryhmä kahteen osaan. Valitkaa alta vastakkaiset mielipiteet. Yrittäkää perustella mielipidettänne mahdollisimman monipuolisesti.
  1. Alkoholinkäyttö on turhaa.
  2. Alkoholinkäyttö on luonnollinen osa elämää.

Piirrä!

- Piirrä Hannun kasvot, jotka minäkertoja näkee ovella.
- Miltä minäkertojasta tuntuu, kun Hannu on paiskannut oven kiinni? Piirrä.
- Piirrä kuva omasta lauantaiaamustasi.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Fritsuletku Riku Korhonen

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Miten fritsu muutti Tompan elämää? Miksi?
- Miksi Tomppa ei halunnut kertoa totuutta?
- Kertoiko Joni lopussa muille, mitä oli nähnyt?
  - Mistä luulet Jonin ratkaisun johtuneen?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?
- Oletko sinä joskus huijannut ihmisiä, jotta he kiinnostuisivat sinusta?
- Millainen nuoren pitää mielestäsi olla?
- Mitä asioita on tärkeä tehdä, jotta kuuluu joukkoon?
  - Entä jos ei halua olla samanlainen kuin muut?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?

Kirjoita!

- Mitä sinä pukisit päällesi diskoon? Kirjoita.
- Kuvittele olevasi Tomppa. Täytä ystäväkirjan sivu (liite).
- Etsi, mitä Tomppa ja Katariina olisivat voineet tehdä yhdessä. Kirjoita.
- Jatka kertomusta. Suunnittele kertomuksen jatko esimerkiksi ajatuskartan avulla.
  - Etsi, mitä Tompalle tapahtuu ensin.
  - Kerro, millaiset hänen välinsä Joniin ovat.
  - Päätä, löytääkö hän tyttöystävän.

Toimi!

- Jokainen keksii yhden kysymyksen Tompalle.
  - Yksi oppilaista on Tomppa.
  - Muut esittävät hänelle kysymyksensä ja hän vastaa.
- Dramatisoikaa jokin kohtausta kertomuksesta.

Piirrä!

- Piirrä kuva akvaariosta.
- Tee abstrakti taideteos, joka kuvaa fritsua. Kuvan ei tarvitse olla järkevä tai ymmärrettävä, vaan voit tehdä niin oudon kuvan kuin haluat.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Rakkautta ja salmiakkia Kari Levola

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Miten kertomus muuttuisi, jos salmiakin tilalle vaihdettaisiin jokin toinen asia, vaikkapa alkoholi?
- Entä jos salmiakin tilalle vaihdettaisiin toinen ihminen?
- Miksi poika pakotti tytön valitsemaan?
  - Miksi hän muutti mieltään lopussa?
  - Toimiko poika mielestäsi oikein?
- Mikä asia on sinulle niin tärkeä, että siitä olisi vaikea luopua?
- Onko sinulla ollut riitaa jonkun kanssa?
  - Miten se sovittiin?
- Miksi riitojen sopiminen on tärkeää?
- Voiko kahta asiaa rakastaa yhtä paljon? Entä yhtä aikaa?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Mitä erilaisia salmiakkikarkkeja tiedät? Kirjoita luettelo.
- Tyttö kertoo äidilleen viestillä, että he ovat sopineet pojan kanssa. Kirjoita viesti, jonka tyttö lähettää.
- Tyttö tulee kotiin ja puhuu äitinsä kanssa. Kirjoita vuoropuhelu.
- Kirjoita kertomus siitä, miten tyttö joutui sairaalaan. Suunnittele kertomus ensin esimerkiksi ajatuskartan avulla.

Toimi!

- Suunnittele ja nimeä uusi salmiakkikarkki. Keksi karkillesi houkutteleva mainos, ja esitä se sitten muille. Miksi juuri uusi karkki on parempi kuin muut?
  - Jos mainoksen esittäminen yksin tuntuu epämiellyttävältä, voi mainoksia suunnitella ryhmissä.
- Millaisista asioista voi syntyä riitoja? Dramatsoikaa erilaisia tilanteita. Voitte myös miettiä, miten riidat saadaan sovittua.

Piirrä!

- Piirrä sarjakuva, jossa tyttö syö salmiakkia varastoon.
- Piirrä tyttö ja poika kohtaamassa pojan luona.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Häkkilintu Tuula Kallioniemi

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen tunnelma kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Miksi Marian äiti ei halunnut päästää Mariaa diskoon?
- Miltä äidin kieltö tuntui Mariasta?
- Mikä sai äidin muuttamaan mielensä?
- Toimiko Laura kertomuksessa oikein?
- Meneekö Maria diskoon vielä uudelleen? Mitä arvelet?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?
- Oletko sinä halunnut joskus mennä johonkin, mutta vanhempasi ei ole päästänyt sinua?
  - Miksi arvelet, että et saanut lupaa?
- Miten sinä olisit toiminut Marian tilanteessa?

Kirjoita!

- Mitä Maria ottaa mukaan diskoon? Kirjoita luettelo.
- Kirjoita viesti Marian äidille. Kerro, miksi Marian on tärkeää päästä diskoon.
- Kuvittele olevasi Maria. Kirjoita blogiteksti päivästä, jolloin hän kävi diskossa ensimmäisen kerran.

Toimi!

- Maria soittaa diskosta äidilleen, koska haluaa viipyä pitempään kuin on sovittu. Dramatsoikaa tilanne.
- Marian äiti ei vastaakaan puhelimeen, joten Maria jättää viestin vastaajaan. Äänitä viesti kännykälläsi, ja kuunnelkaa se yhdessä.

Piirrä!

- Piirrä kuva Marian kanarialinnusta.
- Mitä Marian äiti tekee, kun hän odottaa tyttöönsä kotiin diskosta? Piirrä sarjakuva.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Panttivanki Terhi Rannela

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
  - Keitä kuvassa on?
  - Missä he ovat?
  - Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
  - Millainen tunnelma kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Kertomuksessa Niko uskoi, ettei muita koskaan jännitä. Onko asia oikeasti näin?
- Miksi Niko ei uskaltanut puhua kenellekään?
- Miten isovelji ratkaisi ongelman?
  - Oliko ratkaisu hyvä?
- Miltä Nikosta tuntui bileissä?
  - Miltä hänestä tuntui maanantaiaamuna?
- Kenelle sinua jännittää puhua?
- Miten jännitystä voisi lieventää?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Miksi voi olla ongelmallista, jos uskaltaa jutella ihmisille vain alkoholin vaikutuksen alaisena?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Hely tarvitsee kertomuksessa hakaneulan. Mitä muuta ihminen voi tarvita yhtäkkiä. Keksi ja kirjoita.
- Millainen lukujärjestys Nikolla on maanantaina? Kirjoita.
- Niko kirjoittaa kirjeen Helylle ja Hely vastaa siihen. Kirjoita kirjeet.

Toimi!

- Miltä ihminen näyttää, kun häntä jännittää oikein paljon? Entä silloin kun häntä ei jännitä lainkaan? Esittäkää pantomiimina.

Piirrä!

- Piirrä Niko ja Hely yhdessä.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Salainen ihailija Salla Simukka

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen tunnelma kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Miten Sofia ja Aino saivat selville lapun lähettäjän?
- Miltä Sofiasta tuntui, kun hän sai selville oikean lähettäjän?
- Miksi Sofia päätti pussata Juliusta?
- Mitä rohkeaa Sofia päätti tehdä lopuksi?
- Mitä mieltä olet suunnitelmasta, jolla tytöt selvittivät lapun kirjoittajan?
- Millaisia suunnitelmia sinä olet joskus keksinyt?
- Sofia tykkäsi Oskarista, mutta Juliuksesta hän ei tykännyt. Miltä ihastuminen sinun mielestäsi tuntuu?
- Miksi on vaikea kertoa tunteitaan suoraan toiselle ihmiselle?
  - Miten tunteista kannattaisi kertoa?
  - Luuletko, että tunteista kertominen on helpompaa, kun on vanhempi?
- Oletko koskaan saanut kirjelappua?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Aino ja Sofia arpoivat luokassa lakupussin. Mitä muuta arpajaisissa voisi olla palkintona? Keksi ja kirjoita viisi palkintoa.
- Kirjoita oma kirjelappu jollekin henkilölle. Voit myös lähettää sen hänelle.
- Miten Oskari selvittää saamansa kirjelasun kirjoittajan? Mitä hän vastaa lappuun? Kirjoita kertomus.
  - Suunnittele kertomus ensin esimerkiksi ajatuskartan avulla.
  - Kirjoita kertomus.
  - Anna jonkun ryhmästä lukea kertomuksesi ja antaa palautetta kielestä ja sisällöstä.
  - Muokkaa vielä kertomusta palautteen mukaan.

Toimi!

- Saat yhtä monta paperilappua kuin ryhmässä on oppilaita.
  - Kirjoita jokaisesta ryhmän oppilaasta ainakin yksi positiivinen asia lappuun. Lappuun ei tarvitse kirjoittaa omaa nimeä
  - Jaa laput saajilleen.
  - Lue lopuksi, mitä asioita luokkalaisesi kirjoittivat sinusta.

Piirrä!

- Piirrä luokka, jonka opettaja näki, kun hän tuli sisään.

- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Kaikki on OK Hannele Huovi:

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Oliko kertomuksen minäkertoja tyttö vai poika?
  - Mistä päättelet niin?
  - Voisiko asia olla päinvastoin?
- Millaiset välit Jopella ja kertomuksen minäkertojalla oli?
  - Miten he osoittivat tunteitaan?
  - Oliko Jopella ikävä kertojaa? Mistä päättelet niin?
  - Miksi Joppe kirjoitti niin lyhyesti? Mitä luulet?
- Miltä minäkertojasta tuntui, kun hän odotti Jopen kirjettä?
- Oletko sinä joskus muuttanut toiselle paikkakunnalle tai toiseen maahan? Onko joku ystäväsi?
  - Mitä tai ketä jäit kaipaamaan?
  - Miten pidit yhteyttä ihmisiin?
  - Pidätkö yhteyttä edelleen?
- Oletko koskaan lähettänyt postikorttia tai kirjettä?
- Onko kortti tai kirje joskus parempi vaihtoehto kuin esimerkiksi sähköposti tai tekstiviesti? Milloin?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Pakastimessa ei olekaan jäätelöä. Minäkertoja lähtee kauppaan. Mitä muuta hän ostaa? Kirjoita hänelle ostoslista.
- Mitä kertoja vastaa Jopen postikorttiin? Kirjoita.
- Kirjoita postikortti tai kirje jollekin tutullesi.
  - Halutessasi voit kirjoittaa myös osoitetiedot ja lähettää kirjeen.

Toimi!

- Etsikää netistä kuvia erilaisista postikorteista. Tehkää niistä juliste luokan seinälle. Miettikää myös, miten kortit ryhmitellään (esim. onnittelukortit, joulukortit jne.). Voitte tuoda kortteja myös kotoa.

Piirrä!

- Piirrä Jopen kortti. Piirrä kortin molemmat puolet.
- Miltä minäkertojasta tuntuu, kun hän odottaa Jopen kirjettä? Piirrä. Vaikka tunteen kuvaaminen piirtämällä voi olla hankalaa, yritä kuitenkin.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Kauhu

Kauhu-aihepiirin teksteissä lukija johdatellaan pelon ja jännityksen maailmaan. Kertomuksissa käsitellään esimerkiksi kuolemaan sekä kummitteluun ja yliluonnollisiin tapahtumiin liittyviä tilanteita.

Kertomusten myötä lukija pääsee kokemaan, miten vaikkapa paniikki, pimeys tai vaarallisuus voivat ilmentää kauhua.

Surupukuinen nainen Anneli Kanto

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
  - Keitä kuvassa on?
  - Missä he ovat?
  - Millainen tunnelma kuvassa on?
  - Mitä yksityiskohtia näet kuvassa?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Miksi auton omistaminen oli Sampostta mukavaa?
- Miksi hän suostui ottamaan pikkuveljen mukaan kyytiin?
- Mikä kertomuksen naisessa oli outoa?
- Mikä kertomuksessa oli pelottavaa?
- Oletko koskaan liftannut tai ottanut tuntematonta kyytiisi?
  - Uskaltaisitko tehdä niin?
  - Miksi se voi olla vaarallista?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin muu tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Mitä autoon liittyviä sanoja kertomuksessa mainitaan? Kirjoita luettelo.
- Mitä kaikkea tiedät Sampostta kertomuksen perusteella? Kirjoita.
- Kirjoita kertomus uudelleen niin, että muutat naisen iloiseksi ja värikkäästi pukeutuneeksi tytöksi, jolla on laukussaan kissa.
  - Mieti, miten kertomus muuttuu.
  - Voit kirjoittaa myös parin kanssa.

Toimi!

- Laukkupantomiiimi
  - Opettajalla on tyhjä laukku.
  - Jokainen ottaa vuorollaan laukusta kuvitteellisen esineen tai asian.
  - Muut päättelevät ja arvaavat esineen nostamistavasta, mikä se on.
  - Lopuksi keskustellaan, miltä tuntuisi, jos tuntematon henkilö ottaisi esineen laukustaan auton takapenkillä.

Piirrä!

- Piirrä Sampo ja hänen kuplavolkkarinsa.
- Piirrä pelottava nainen.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Mersu Anneli Kanto

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Miksi isä suhtautui epäilevästi autoon?
- Miksi myyjä ei ollut kertonut Mikalle, mitä autossa oli tapahtunut?
- Miten vakuutusvirkailija suhtautui tapahtuneeseen?
- Mikä kertomuksen tilanteesta tekee pelottavan?
- Oliko kertomus sinusta jännittävä?
- Oletko sinä ostanut jotain käytettynä? Miten kauppa tapahtui?
- Nykyään netissä myydään paljon käytettyjä tavaroita. Miten niitä ostaessa kannattaa mielestäsi toimia?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Mitä kaikkea voi ostaa käytettynä? Kirjoita.
- Mitä ihmiset pelkäävät ja miksi? Kirjoita virkkeitä.
- Kirjoita oma kauhukertomus, jossa joku jo kuollut ihminen jää kummittelemaan eläville.
Suunnittele kertomus ensin esimerkiksi ajatuskartan avulla. Voit käyttää seuraavaa aloitusta:

Olimme päättäneet jäädä kouluun yöksi. Piilouduimme portaisiin, joita kukaan ei käyttänyt, ja odotimme, että kaikki lähtevät kotiin. Viiden aikaan kaikkialla oli hiljaista. Täällä olimme vain me kaksi. Söimme eväitä ja juttelimme. Yhtäkkiä kuulimme kummallista laahaavaa ääntä...

Toimi!

- Yrittäkää jäljitellä autossa kummittelevan miehen kurlaavaa ääntä. Äänittäkää ääniä kännykällä ja kuunnelkaa niitä yhdessä.
  - Kokeilkaa soittaa kaikki äänet yhtä aikaa. Ovatko äänet mielestänne pelottavia?

Piirrä!

- Piirrä Mersun etupenkillä istuva mies.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Kolme turkkiherraa Ritva Toivola

Ennakoi!

- Millainen tunnelma kertomuksen kuvassa?
- Miten kuvan hahmot on kuvattu?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Millainen ihminen Nyrkki oli?
- Mitä muut ajattelivat hänestä? Mistä päättelet näin?
- Ketä kaikkia Nyrkki kiusasi?
  - Toimiko hän oikein?
  - Miten hänen olisi pitänyt muuttua?
- Miksi kukaan ei tehnyt mitään Nyrkin käytökselle?
  - Kenen olisi pitänyt puuttua siihen?
- Miksi Nyrkki käyttäytyi niin? Mitä luulet?
- Oletko sinä joskus kiusannut? Onko sinua kiusattu?
  - Miltä kiusaaminen tuntui?
  - Mistä kiusaaminen johtui?
- Miten kiusaamiseen voi puuttua?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin muu tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Oletko nähnyt Kolmen sepän patsaan Helsingissä? Millainen se mielestäsi on?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Etsi nimet Kolmen sepän patsaan miehille.
- Mitä nähtävyyksiä tiedät Helsingin keskustasta? Kirjoita luettelo.
- Kuvittele olevasi Nyrkki. Täytä ystäväkirjan sivu (liite).
- Kirjoita postikortti, jonka Nyrkki lähetti Uudesta-Seelannista.
- Jatka kertomusta. Suunnittele kertomus ensin esimerkiksi ajatuskartan avulla.
  - Kirjoita, mitä Nyrkille tapahtuu Uudessa-Seelannissa.
  - Kerro, palaako hän koskaan Suomeen.

Toimi!

- Jakaantukaa kolmen hengen ryhmiin. Tehkää pysähtyneet still-kuvat, jotka esittävät Kolmen sepän patsasta. Tehkää myös kuvat, joissa patsas on lähtenyt liikkeelle.
- Yrittäkää jäljitellä kertomuksen pelottavaa metallisten askelten ääntä. Miltä se voisi kuulostaa? Miten äänen saisi aikaan?

Piirrä!

- Piirrä Kolmen sepän patsas. Voit etsiä valokuvan malliksi, jos haluat.

- Piirrä pikkupoika, jota Nyrkki kiusasi pihalla.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Absurdit kertomukset

Absurdit kertomukset -aihepiirin kertomukset kuvaavat erikoisia sattumuksia ja unenomaisia maailmoja. Kertomuksissa käytetään monesti komiikkaa, ironiaa tai sadun tyylikeinoja.

Vaikka tapahtumat ovat epätodellisia, voi kertomuksista löytää monia yhtäläisyyksiä todellisuuteen. Niissä sivutaan esimerkiksi ahdistuneisuutta ja erilaisuutta, ulkonäön vuoksi tehtäviä äärimmäisiä tekoja sekä totuttuja tapoja ja vapauden rajaamista.

Elämän koreus Kari Levola

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Mitä mieltä Silja oli Markosta? Miksi hän ajatteli niin?
- Mitä Silja suunnitteli tekevänsä amputoidulla sormenpäällään?
- Mikä sai kertomuksen vaikuttamaan siltä, ettei se ole todellinen?
- Keksitkö, mitä kirjoittaja yrittää viestiä kertomuksella?
- Silja halusi erottautua muista amputoimalla keskisormensa yläosan.
  - Mitä mieltä olet koristeamputoinneista?
  - Miten pitkälle erottautumisessa voidaan mennä?
  - Mikä voisi olla koristeamputoinnista seuraava tapa erottua?
- Mitä mieltä sinä olet lävistyksistä ja tatuoinneista?
  - Voisitko hankkia sellaisen?
  - Onko sinulla tatuointia tai lävistystä? Miksi olet hankkinut sen?
  - Mikä on mielestä sopiva ikä ottaa tatuointi tai lävistys?
- Mitä muita erikoisia asioita ihmiset ovat valmiit tekemään ulkonäkönsä takia?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Mitä mieltä sinä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Millä eri tavoilla ihminen voi koristella itseään? Kirjoita luettelo.
- Mummo ei halua, että Silja ottaa amputoinnin. Mitä hän sanoo Siljalle? Kirjoita lyhyt vuoropuhelu.
- Mitä Marko ajattelee Siljasta ja tämän suunnitelmasta? Marko keskustelee kaverinsa kanssa chatissa. Kirjoita keskustelu.

Toimi!

- Dramatisoikaa parin kanssa mummon ja Siljan välinen vuoropuhelu. Keskustelun voi esittää myös koko ryhmälle.
- Silja soittaa mummulle ja pyytää lisää rahaa. Äänittäkää kuvitteellinen puhelu kännykällä.

Piirrä!

- Piirrä Siljan käsi ja koristeamputointi.
- Piirrä kaulakoru, jossa on Siljan keskisormen pää.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Jos ei liiku Jukka Laajarinne

Ennakoi!

- Millainen kertomuksen kuva on?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Tunnistatko kuvan etualalla olevan patsaan?
- Millaista kertomusta odotat kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Mitä ihmiset tekevät sen sijaan, että liikkuisivat?
- Mitkä asiat kertomuksessa olivat kummallisia tai outoja? Miksi?
- Mitkä asiat olivat todenmukaisia?
- Millaista liikuntaa sinä harrastat?
  - Kuinka usein liikut?
  - Tuleeko sinulle liikkumisesta hyvä olo? Kerro jokin kokemus.
- Miksi ihmisten pitäisi liikkua enemmän?
- Voiko ihminen liikkua liikaa?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Kirjoita paikkoja, joihin ihminen voi kävellä tai pyöräillä autolla matkustamisen sijasta.
- Miten ihmiset voisivat liikkua enemmän? Kirjoita mahdollisimman monta ehdotusta.
- Kirjoita harjoituspäiväkirjaa omasta liikkumisestasi viikon ajan.

Toimi!

- Etsi oma jumppaliike. Sen ei tarvitse olla monimutkainen tai vaikea. Kokeilkaa lopuksi kaikkien liikkeitä yhdessä.
- Kuvatkaa jumppaliikkeistä oma jumppavideo.

Piirrä!

- Piirrä kolmen kuvan sarjakuva, jossa liikutaan mahdollisimman paljon.

- Piirrä kertomuksesta kuva yhdessä parin kanssa. Piirtäkää yksityiskohtia vuorotellen ja katsokaa, millainen kuva lopulta syntyy.

Mimosa Sari Peltoniemi

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
  - Kuka kuvassa on?
  - Missä hän on?
  - Mitä hän tekee?
  - Millainen olo hänellä on?
  - Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Mitä Mimosa halusi tehdä? Miksi?
  - Mitä hän ei halunnut tehdä? Miksei?
- Mikä Mimosassa oli erilaista kuin muissa ihmisissä?
- Miten Mimosan perhe suhtautui häneen?
- Miksi Mimosa jätti Martin?
  - Oliko ratkaisu oikea?
- Kuka kertomuksen minäkertoja oli?
- Mitä mieltä olet siitä, miten Mimosan perhe suhtautui häneen?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Tunnetko sinä Mimosan kaltaisia ihmisiä?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Kertomuksen päähenkilön nimi on Mimosa. Minkä nimen sinä antaisit lapselle? Kirjoita ehdotuksia.
- Mitä Mimosan huoneessa Taushedissa on? Kirjoita luettelo.
- Mimosan turvapaikka on Taushed. Kirjoita kuvaus paikasta, jossa sinun mielestäsi on turvallista olla.

Toimi!

- Jokainen laskee päänsä pulpetille, sulkee silmänsä ja on muutaman minuutin ihan hiljaa.
  - Keskity kuuntelemaan, miltä hiljaisuus kuulostaa.
  - Mieti, miten se vaikuttaa sinuun.
- Siirtykää tilaan, jossa ette ole häiriöksi ja jossa voi myös liikkua. Jakakaa sitten ryhmä puoliksi.
  - Toinen puoli pitää sovitun ajan mahdollisimman kovaa ääntä ja toinen puoli kuuntelee.
  - Mieti nyt, miltä meteli kuulostaa ja miten se vaikuttaa sinuun.
  - Vaihtakaa rooleja.

Piirrä!

- Piirrä lapaset, jotka kertoja ostaa netistä.
- Piirrä sarjakuva, jossa Mimosa saapuu Taushediin.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Kidukset Asko Martinheimo

Ennakoi!

- Millaisia tunteita kertomuksen kuva herättää sinussa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Miten Mikaelin isä suhtautui akvaarioon?
  - Kunnioittiko hän poikansa toiveita?
  - Miksi Mikael ei sanonut isälleen vastaan?
- Miksi Mikael päätyi sukeltamaan akvaarioon? Mitä luulet?
  - Miltä akvaariossa uiminen hänestä tuntui?
- Mitä Mikaelin isä teki kertomuksen lopussa?
  - Miksi hän toimi niin?
- Tuliko Mikaelin isästä mieleesi joku sinulle tuttu ihminen?
- Oletko sinä tehnyt joskus jotain, joka oli vanhempiesi mielestä aivan outoa? Mitä?
- Mikael oli lopulta poissa koulusta, koska hän halusi vain uida akvaariossa. Oletko sinä halunnut tehdä jotain niin paljon, että kaikki muu unohtuu?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Keksi akvaarion kaloille nimet.
- Millaisen mainoksen Mikaelin isä tekee akvaariosta? Kirjoita.
- Millaisen uutisen toimittajat voisivat julkaista Mikaelista, jolle kasvoi kidukset ja joka muutti akvaarioon? Kirjoita.
- Kirjoita runo Mikaelista akvaariossa. Käytä runossa ainakin seuraavia sanoja: uida, hän, onni, aalto ja rauha.

Piirrä!

- Piirrä sarjakuva, jossa Mikaelin isä ja äiti näkevät ensimmäisen kerran poikansa uivan akvaariossa.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Satu matosta joka puhui Tapani Bagge

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

- Kuvassa on jotain samaa kuin eräässä kuuluisassa taideteoksessa. Mikä taideteos voisi olla kyseessä?

Keskustele ja pohdi!

- Miksi matot alkavat esittää vaatimuksia?
  - Ovatko vaatimukset mielestäsi kohtuullisia?
- Miksi mies suostuu mattojen vaatimuksiin?
  - Toimiiko hän mielestäsi oikein?
- Millaisista asioista sinä olet neuvotellut esimerkiksi vanhempiesi kanssa?
  - Miten neuvottelu sujui?
- Kertomuksessa asiat on totuttu tekemään aina samalla tavalla, ja siksi muutos tuntuu hämmentävältä. Tuleeko mieleesi samanlainen tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Keksi kaikille kertomuksessa esiintyville matoille nimet.
- Mitä sellaisia vaatimuksia, jossa vakiintuneet tavat muuttuisivat, oppilaat voisivat esittää koululle. Keksi ja kirjoita.
- Kirjoita kertomus, jossa joku muu esine muuttuu eläväksi.
  - Suunnittele kertomus ensin esimerkiksi ajatuskartan avulla.
  - Kirjoita kertomus.
  - Anna jonkun ryhmästä lukea kertomuksesi ja antaa palautetta kielestä ja sisällöstä.
  - Muokkaa vielä kertomusta palautteen mukaan.

Toimi!

- Järjestäkää luokassa neuvottelu muutoksista koulussa. Puolet oppilaista esittää vaatimuksia ja toinen puoli edustaa vastustavaa koulun henkilökuntaa. Yrittäkää päätyä lopuksi yhteisymmärrykseen.
- Kertomuksen kuvassa on viittaus Eugène Delacroix'n maalaukseen Vapaus johtaa kansaa. Etsi maalauksen kuva internetistä. Huomaatko yhtäläisyyden maalausta katsomalla?

Piirrä!

- Piirrä kertomuksen matot niin, että ne näyttävät mahdollisimman eläviltä.
- Piirrä joku muu esine, joka on muuttunut eläväksi.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Mies makkarana Jukka Laajarinne

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Millainen olo Samilla on kertomuksen alussa?
  - Miksi luulisit, että hänen olonsa on sellainen?
- Mikä kertomuksessa oli outoa?
- Idea toivomuksien toteuttamisesta esiintyy monessa kuuluisassa sadussa. Mikä satu kertomuksesta tulee mieleesi?
  - Missä olet kuullut sadun?
  - Mitkä asiat sadussa ja kertomuksessa ovat samanlaisia?
  - Mitkä asiat taas ovat erilaisia?
- Monet ihmiset uskovat johonkin, mitä eivät voi nähdä. Mitä tällaisia asioita on?
- Oletko sinä nähnyt jotain, jota et voinut uskoa? Mitä?
- Tuliko kertomuksesta mieleen jokin tilanne omassa elämässäsi? Mikä?
- Milloin sinun olosi on ollut samanlainen kuin Samilla kertomuksen alussa?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Aino ei voikaan syödä jättimakkaraa. Kirjoita Ainon ruokalista seuraavalle päivälle.
- Jos sinä saisit kolme toivetta, mitä toivoisit? Kirjoita.
- Kirjoita oma satu tai kertomus, jossa päähenkilö saa kolme toivomusta.
  - Suunnittele kertomus ensin esimerkiksi ajatuskartan avulla.
  - Kirjoita kertomus.
  - Anna jonkun ryhmästä lukea kertomuksesi ja antaa palautetta kielestä ja sisällöstä.
  - Muokkaa vielä kertomusta palautteen mukaan.

Toimi!

- Dramatisoikaa jokin alla olevista tilanteista. Tuloksen ei tarvitse olla varsinainen näytelmä. Ideana on kokeilla, miltä kummallinen tilanne tuntuu.
  1. Sami pyörtyy.
  2. Aino huomaa jättimakkaran.
  3. Aino ostaa makkaraa kassalla.
  4. Aino yrittää leikata makkaraa.

Piirrä!

- Piirrä kuva Samista jättimakkarana.
- Mitä kolme asiaa sinä toivoisit? Piirrä.

Susi tulee, susi tulee! Jukka Laajarinne

Ennakoi!

- Mitä näet kertomuksen kuvassa?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Mikä ongelma kertomuksen päähenkilöllä on?
  - Miten ongelman voisi ratkaista?
- Miten kertomuksen lopussa käy?
- Mitä mieltä olet kertomuksesta? Miksi?
- Onko kertomuksessa mielestäsi hauskoja kohtia? Mitä?
- Mitä mieltä olet ruoka suussa puhumisesta? Perustele mielipiteesi.

Kirjoita!

- Mitä kaikkea päähenkilö syö kertomuksessa? Kirjoita luettelo.
- Millainen kertomuksen päähenkilön perhe on? Kuvittele ja kirjoita.
- Millaista on hyvä käytös? Kirjoita pieni käytösopas.
  - Valitse ainakin neljä erilaista tilannetta tai paikkaa (esim. bussi, kirjasto, elokuvateatteri, ravintola).
  - Kirjoita ohjeet, miten tilanteissa pitäisi käyttäytyä.

Toimi!

- Puhutaan ruoka suussa:
  - Opettaja kuiskaa sinulle sanan tai ilmauksen.
  - Sano kuulemasi sanan ryhmälle niin kuin sinulla olisi suu täynnä ruokaa.
  - Muut yrittävät arvata, mistä sanasta on kysymys.
  - Tehtävää voi soveltaa myös leikkimällä esimerkiksi rikkinäistä puhelinta.
- Kertomuksessa voi nähdä viittauksen Aisopoksen satuun *Poika joka huusi sutta*. Lukekaa satu yhdessä ja yrittäkää löytää viittaus.

Piirrä!

- Piirrä lapsi syömässä.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Newtonin oivallus Jukka Laajarinne

Ennakoi!

- Miltä ihmishahmo kertomuksen kuvassa näyttää?
- Mitä yksityiskohtia kuvassa on?
- Millainen kertomus voisi olla kuvan perusteella? Entä kertomuksen nimen perusteella?

Keskustele ja pohdi!

- Miksi Newton makasi puun alla?
- Miksi Newton kaatoi lopulta puun?
  - Millä muulla tavalla tilanteen olisi voinut ratkaista?
- Millä tavalla sinä rentoudut?
  - Oletko joskus rentoutuessasi keksinyt idean?
- Mikä sinusta on paras tapa keksi hyviä ideoita?

- Kuka on Isaac Newton?
  - Mistä hän on kuuluisa?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Miksi?

Kirjoita!

- Mitä hedelmiä ja kasviksia kertomuksessa esiintyy? Kirjoita luettelo.
- Etsi netistä tietoa ja kirjoita lyhyt tietoteksti, jossa kerrot ainakin viisi asia Isaac Newtonista.

Toimi!

- Olet ohikulkija, joka näkee Newtonin puun alla. Mitä huudat hänelle?
- Dramatisoikaa tilanne, jossa Newton suuttuu ja kaataa lopulta koko puun.
- Etsi parin kanssa internetistä tietoa muista tieteilijöistä. Jakakaa tietonne muille.

Piirrä!

- Piirrä Newton puun alla.
- Millaisen kuvan sinä tekisit kertomuksesta? Piirrä.

Yleiset tehtävät

Yleiset tehtävät soveltuvat kaikkiin teksteihin. Niissä harjoitetaan luetun ymmärtämistä ja kirjallisuuden käsitteiden hallintaa. Yleisten tehtävien joukossa on myös erillisiä tehtäviä S2-oppilaille (helpompia).

Yleisiä tehtäviä

- Kirjoita kertomuksesta viisi kysymystä.
- Tee kertomukseen viisi väliotsikkoa.
- Kuka on kertomuksen päähenkilö?
  - Mitä kaikkea saat tietää päähenkilöstä?
  - Miltä hän näyttää?
  - Millainen hän on luonteeltaan?
  - Minkä ikäinen hän on?
  - Missä hän asuu?
  - Keitä hänen elämäänsä kuuluu?
- Onko kertomuksessa sivuhenkilöitä?
  - Mitä saat tietää sivuhenkilöistä?
- Mikä on kertomuksen tapahtumapaikka?
  - Mitä muita eri paikkoja kertomuksessa on?
  - Millaisia paikat ovat?
- Mitä osaat sanoa tapahtuma-ajasta?
  - Onko se menneisyys, nykyaika vai tulevaisuus?
  - Mikä vuodenaika on?
  - Mikä vuorokaudenaika on?
- Kuinka pitkän ajan kuluessa kertomus tapahtuu?
- Kerro kertomuksen juoni viidellä virkkeellä. Yritä kertoa tärkeimmät tapahtumat.

- Mikä on kertomuksen aihe, eli mistä teksti kertoo?
- Mitä teemoja kertomus käsittelee (esim. ystävyys, rakkaus, viha, valta)?
- Mitä mieltä olit kertomuksesta? Perustele mielipiteesi.
- Etsi tietoa kertomuksen kirjoittajasta.
  - Kirjoita hänestä lyhyt esittely.
  - Kerro kirjoittajasta ainakin kuusi asiaa.

Tehtäviä S2-oppilaille

- Mikä oli kertomuksen paras sana? Yritä myös perustella valintasi.
  - Käännä valitsemasi sana omalle äidinkielellesi.
- Oliko kertomuksessa sanoja, joiden merkityksestä et ole varma?
  - Tarkista sanojen merkitys sanakirjasta tai yritä päätellä ne lauseyhteydestä.
- Mikä oli kertomuksen paras virke? Yritä myös perustella valintasi.
  - Käännä virke omalle äidinkielellesi.
- Oliko kertomuksessa kohtia, joita oli erityisen vaikea lukea?
  - Mikä kohdista teki vaikeita?
- Löysitkö tekstistä puhekielen sanoja?
  - Kirjoita sanat kirjakielellä.
- Oliko kertomuksessa samanlaisia asioita entisen kotimaasi kulttuurin kanssa?
  - Oletko lukenut vastaavia kertomuksia omalla äidinkielelläsi?
- Mitkä kertomuksen asiat olivat erilaisia entisen kotimaasi kulttuurin kanssa?
  - Mistä luulet erojen johtuvan?